

PROBLEMATIKA PETIČNÝCH PORTÁLOV A PORTÁLOV NA PODANIE HROMADNÝCH PRIPOMIENOK

Petíciu môže zostaviť a obstaráť pod ňu podpisy osoba akejkoľvek štátnej príslušnosti, ktorá má verejný alebo iný spoločenský záujem. Petícia musí byť písomná, označená slovom „petícia“ a musí obsahovať predmet verejného alebo iného spoločného záujmu (podrobnosti upravuje zákon o petičnom práve). Petícia sa môže podať aj elektronicky, pričom musí byť podpísaná kvalifikovaným elektronickým podpisom zástupcu. Osoba podporujúca petíciu pri elektronickom vyhotovení namiesto svojho vlastnoručného podpisu uvedenie adresu elektronickej pošty, adresu elektronickej schránky, kvalifikovaný elektronický podpis alebo vykoná potvrdenie cez petičný systém (ten zatiaľ nie je dostupný). Petíciu tiež môžu podpísať právnické osoby. Ak je petícia neúplná a nedostatky petície sa neodstránia, orgán verejnej moci, ktorému je adresovaná, petíciu odloží.

Verejnosť môže, tak ako aj ostatné orgány a inštitúcie, podávať v stanovenej lehote k návrhom právnych predpisov pripomienky. Ak podá pripomienku (takzvaná **hromadná pripomienka**) k návrhu zákona aspoň 500 fyzických osôb alebo právnických osôb, predkladateľ zákona musí uskutočniť takzvané rozporové konanie so zástupcom verejnosti, ak nevyhoveli ich pripomienkam. Hromadnú pripomienku môže verejnosť uplatniť okrem iného aj elektronicky prostredníctvom portálu.

Na Slovensku v súčasnosti existuje viacero internetových portálov. Ide napr. o portál www.changenet.sk, www.citizen.org, alebo portál www.ekoforum.sk. Rôzne občianske iniciatívy tiež majú vlastné ad hoc webové stránky venované jednému konkrétnemu problému alebo oblasti. Štát rovnako plánuje spustiť vlastný online portál na podobné účely, ktorý by mal byť určený aj na zber podpisov pre elektronické petície (ku dňu 22.05.2019 však štát žiadny takýto portál neprevádzkoval).

Problém, ktorý vyvstáva z doterajšej praxe pri elektronických petíciách a pri podávaní hromadných pripomienok prostredníctvom portálu, je, že tieto portály nespĺňajú obsahové zákonné náležitosti a náležitosti dostatočnej ochrany osobných údajov.

Exemplárnym príkladom je portál www.peticie.com, v rámci ktorého pri vytváraní novej petície nie sú všetky zákonom vyžadované náležitosti petície automaticky súčasťou podpisového formulára, ktorý sa zobrazí podporovateľom petície. Tento portál sa v poslednom období stal veľmi populárny a využívaný. Jeho nevýhodou však je, že na to, aby tam podporená elektronická petícia spĺňala požiadavky petičného zákona, je potrebné vykonať niekoľko krokov navyše. V praxi už nastal prípad, kedy príslušný štátny orgán odmietol uznať zozbierané podpisy z portálu www.peticie.com z dôvodu, že nespĺňali zákonné požiadavky (neobsahovali všetky potrebné údaje).

Konkrétne sa tento problém vyskytol pri petícii za okamžité zastavenie výrubov stromov na celom Slovensku, v rámci ktorej orgán verejnej moci, ktorému bola petícia adresovaná, neuznal podpisy podporovateľov, pretože petícia nespĺňala zákonné podmienky, napriek tomu, že v rámci tejto petície bolo vyzbieraných 18218 podpisov. Petícia neobsahovala kolonku presnej adresy trvalého pobytu jej podporovateľov.¹

¹ <https://www.peticie.com/za-okamzite-zastavenie-vyrubov-stromov-na-celom-slovensku>

Portál www.peticie.com je slovenskou verziou stránky www.petitions.com a teda ide o medzinárodne fungujúci online petičný systém. Spustenie petície na tejto webovej stránke je v zásade jednoduché a začína sa v kolonke „Začať petíciu“, kde autor petície musí zadať viacero údajov a nastaviť si náležitosti petície.

Okrem svojho prihlásenia musí autor petície uviesť názov a text petície a tiež je daná možnosť stránky nastaviť si údaje, ktoré by mali podporovatelia petície pri jej podpise uvádzať. Toto je práve problematická časť, kde si autori petície musia dať obzvlášť pozor, aby podporovateľ petície uviedol všetky údaje, ktoré vyžaduje petičný zákon. V zmysle petičného zákona pri podpore elektronickej petície musí jej podporovateľ uviesť svoje meno, priezvisko, úplnú adresu pobytu a e-mailovú adresu ako potvrdenie podpory petície namiesto vlastnoručného podpisu.

Na stránke www.peticie.com však nie sú všetky tieto údaje automaticky súčasťou podpisového formulára, ktorý sa zobrazí podporovateľom petície. Prednastavený podpisový formulár vyžaduje len meno, priezvisko, mesto a e-mailovú adresu. Chýba však možnosť zadať adresu trvalého pobytu podporovateľa, čo je jeden z povinných údajov v zmysle petičného zákona. Tento chýbajúci údaj spôsobuje neplatnosť podpisu podporovateľa petície, ak nedôjde k jeho doplneniu iným spôsobom.

Je preto potrebné, aby v časti „Ľudia, ktorí podpisujú petíciu, musia zadať aspoň svoje meno, bydlisko a e-mailovú adresu. Môžete tiež vyžadovať dodatočné informácie. [Pridať ďalšie polia]“ autor petície nastavil, aké všetky údaje má podporovateľ petície uviesť. Tu je potrebné si vytvoriť vlastný požadovaný údaj s názvom „adresa pobytu“, keďže takúto možnosť portál automaticky neponúka. Je možné si nastaviť aj viditeľnosť tohto údaju, tak aby nebol zverejnený, ale bol viditeľný len pre autora petície.

V rámci portálov, ktoré na Slovensku v súčasnosti fungujú je **problematické aj dodržiavanie zásad ochrany osobných údajov**. Väčšina portálov nespĺňa požiadavky najnovšej smernice na ochrany osobných údajov GDPR.

Príkladom je portál changenet.sk, prostredníctvom ktorého je možné podpísať elektronicke verziu rôznych petícií. Portál pri podpisovaní petície automaticky počíta s tým, že podporovateľ bude súhlasiť so spracovaním osobných údajov za účelom podania petície / výzvy / hromadnej pripomienky, vedenia evidencie o jej podporovateľoch a informovaní o ďalšom priebehu procesu.

Tento prístup k získavaniu súhlasu so spracovaním osobných údajov a nastavenie portálu v tejto veci je v rozpore s pravidlami GDPR. Podľa pravidiel ochrany osobných údajov prevádzkovatelia portálov sú povinný súhlas získaný dotknutou osobou preukázať, nepostačuje v praxi získanie súhlasu len v ústnej forme (aj keď je to platný spôsob udelenia súhlasu, z dôvodu jeho preukázania je potrebné ho napríklad nahráť). Do úvahy teda prichádza hlavne písomná forma súhlasu (listinná alebo elektronicke). Pri tzv. elektronicke súhlase musí byť súhlas na spracúvanie osobných údajov poskytnutý vedomým úkonom dotknutej osoby. Najčastejšie sa to realizuje zakliknutím políčka s príslušným textom: „Súhlasím so spracovaním osobných údajov“. Portál changenet.sk túto zásadu obchádza a nie je jediný.²

² <http://www.changenet.sk/?section=kampane&x=1053346>

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že v rámci podpisovania elektronických verzií petícií a v rámci podpory elektronických hromadných pripomienok neexistuje bezpečný a spoľahlivý priestor pre občanov realizovať toto svoje právo.
